

Ένας ξεχασμένος ήρωας του '21

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



Η Θράκη καί ο όπλαρχηγός της Κωστής Ίγνάτογλου έκ Τσαντῶς (Τζιντῶς)
ἐπαρχίας Σηλυβρίας,

Ένας ξεχασμένος Ανατολικοθρακιώτης ήρωας τῆς Έθνεγερσίας τοῦ 1821

Η Θράκη κατά τήν Έθνεγερσία

Μέ τήν ἔκρηξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης στίς 22 Φεβρουαρίου 1821 στίς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες ὑπό τήν ἀρχηγία τοῦ ήρωικοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντη, ἡ τουρκική μανία καί ἐκδικητικότητα ἐκδηλώθηκε πρός τούς πληθυσμούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Θράκης, παραλίων καί ἐνδοχώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέ τή μεγαλύτερή της ὠμότητα. Ἀρχῆς γενομένης τοῦ ἀπαγχονισθέντος μαρτυρικοῦ Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄ τήν ἡμέρα τοῦ Πάσχα, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1821, τά ἀντίποινα τῶν Τούρκων κατά τοῦ ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμοῦ τήν περίοδο αὕτη παίρνουν τόση

έκταση ώστε έγιναν αντικείμενο ιδιαίτερης μελέτης κατά τὰ τελευταῖα χρόνια. Τὴν Ἀνατολική Θράκη ιδιαίτερα τὴν περίοδο αὐτή κατεκόσμησε πλῆθος νεομαρτύρων καὶ ἐθνομαρτύρων μέ πρῶτον τὸν πρῶην Οἰκουμενικό Πατριάρχη Κύριλλο Στ', ἀπαγχονισθέντα στήν Ἀδριανούπολη, λίγες μέρες μετά τὸν ἀπαγχονισμό τοῦ Γρηγορίου Ε' στήν Κωνσταντινούπολη. Μαζί μέ αὐτούς ἀπαγχονίσθηκαν πλῆθος μητροπολιτῶν καὶ σφαγιάσθηκαν χιλιάδες προκρίτων, ἀνδρῶν, γυναικῶν, γερόντων καὶ παιδιῶν. Δεκάδες πόλεις, κωμοπόλεις καὶ χωριά κήκαν, πλῆθος ἐκκλησιῶν, οἰκειῶν καὶ καταστημάτων Ρωμιῶν λεηλατήθηκαν, καὶ σε πολλές χιλιάδες ἀνέρχεται ἡ οἰκονομική καταστροφή τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης.

Ὡστόσο, ἡ ἐπαναστατική φλόγα πού μέ τή δράση τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἶχε ἤδη ἀνάψει στίς καρδιές τοῦ Ἑλληνισμοῦ δέν μπορούσε πλέον νά σβήσει. Πλῆθος Θρακῶν ἡρώων ἐπωνύμων καὶ ἀνωνύμων συνέδραμαν τὸν Ἀλέξανδρο Ὑψηλάντη στίς μάχες στόν ποταμό Σερέτη, στό Σκουλένι, στό Δραγατσάνι. Οἱ ἐπιζήσαντες, μετά τὴν καταστολή τοῦ κινήματος στό Δραγατσάνι, διά μέσου τῶν ὀρεινῶν ὄγκων τῆς Ροδόπης, προωθήθηκαν καὶ ἐνώθηκαν μέ τὰ ἔνοπλα σώματα τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ ὑπόλοιπου ἑλλαδικοῦ κορμοῦ, συνεχίζοντας τὸν Ἀγῶνα. Οἱ καπεταναῖοι τῆς Αἴνου μέ πρώτη τὴν οἰκογένεια Βισβίζη ὄργωναν τίς θάλασσες πού «κοκκίνιζαν ὡς φέσι τῶν ἀγάδων», ὅπως λέει καὶ τό δημοτικό τραγούδι τῆς ἐποχῆς. Γενικός ὁ ξεσηκωμός.

Βεβαίως, μεγάλος ἦταν ὁ ἀριθμός τῶν Θρακῶν ἀγωνιστῶν πού συνέδραμαν στόν Ἑθνικοαπελευθερωτικό Ἀγῶνα τοῦ 1821 στή νότιο Ἑλλάδα. Ταυτόχρονα ὅμως, στό θρακικό χῶρο, ἐκδηλώνονται ἔνοπλες ἐξεγέρσεις στή Σαμοθράκη, στήν Αἶνο, στόν κόλπο τοῦ Σάρου, στά Λάβαρα τοῦ Ἑβρου, στή Σωζόπολη τοῦ Εὐξείνου Πόντου, στή Χερσόνησο τῆς Καλλίπολης.

Ἡ Θράκη, ἡ ἱστορική Θράκη, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὴν Ἀνατολική, τὴ Δυτική καὶ τὴ Βόρεια Θράκη ἢ ἄλλως Ἀνατολική Ρωμυλία, ἦταν χῶρος ὅπου ἐπὶ δεκάδες αἰῶνες ἀνθοῦσαν καὶ συμπορεύονταν ρωμιοσύνη καὶ ὀρθοδοξία. Ἀκόμα καὶ ὑπὸ τουρκικὴ κατοχή, ἡ παιδεία, τό ἐμπόριο, οἱ συντεχνίες, οἱ ἀδελφότητες τῶν Ἑλλήνων τῆς Θράκης, δέν εἶχαν ὅμοιό τους στόν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμό. Ὅμως, ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους της, οἱ ἀπέραντες πεδιάδες της, ἡ ἔλλειψη μεγάλων ὀρεινῶν ὄγκων, τὴν ἔκαναν εὐκόλα προσβάσιμη στά ἐχθρικά στρατεύματα. Ἡ γειτνίασή της μέ τὴν Κωνσταντινούπολη πού ἄλλοτε τῆς ἦταν εὐλογία, ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦταν πηγή προβλημάτων. Στὴ Θράκη διατηροῦσαν οἱ κατακτητές μεγάλο ὄγκο ἐτοιμοπόλεμου στρατοῦ γιὰ πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς λόγους. Τό ἔδαφός της βρισκόταν ὑπὸ τὴ διαρκὴ ἐπιτήρηση τοῦ ἐκάστοτε σουλτάνου. Κατὰ συνέπεια, ὁποιαδήποτε προσπάθεια ἀντίστασης στόν Τοῦρκο κατακτητὴ ἦταν καταδικασμένη ἐκ τῶν προτέρων. Αὐτοὶ ἦταν καὶ οἱ βασικότεροι λόγοι γιὰ τοὺς

οποίους, τουλάχιστον στην Ανατολική Θράκη, δέν αναπτύχθηκε κλεφτουριά σε μεγάλη έκταση, μέ κάποιες όμως λαμπρές εξαιρέσεις, μία από τίς οποίες αφορά τή γενέτειρά μας Τυρολόη Ανατολικής Θράκης καί παρουσιάζουμε παρακάτω.



Κωστής Ἰγνάτογλου ἢ Τσανταλῆς

Ἡ κωμόπολη Τσαντώ, ἡ γνωστή στούς παλαιότερους ὡς *Τζιντώ*, τῆς ἐπαρχίας Σηλυβρίας-Τυρολόης Ανατολικῆς Θράκης, εἶναι ἡ γενέτειρα καί τροφός τοῦ μετέπειτα ὀπλαρχηγοῦ τῆς Ανατολικῆς Θράκης, τοῦ Καπετάν Κωστή Ἰγνάτογλου τοῦ Τσάνταλη ἢ Τσανταλῆ.

Ὁ Κωστής γεννήθηκε στήν κωμόπολη Τσαντώ γύρω στά 1821 ἀπό φτωχή ἀγροτική οἰκογένεια. Λίγα γράμματα ἔμαθε στό σχολεῖο καί ὕστερα, πολύ νέος βγῆκε στή βιοπάλη. Ἀπό μικρός ἐργαζόταν ὀδηγώντας κάρα. Κάποτε, ἔφηβος, χρειάστηκε νά πεταλώσει τό ἄλογο τοῦ κάρου του. Τήν ὥρα λοιπόν πού ὁ πεταλωτής ἐργαζόταν πάνω στό ζῶο τοῦ Κωστή, ἔρχεται κάποιος Τοῦρκος, «ὁ ὁποῖος τόν ἠνάγκασε μέ ὕβρεις βαρείας νά σηκώσῃ τόν ἵππον τοῦ γκιαβούρη, καί νά πεταλώσῃ τόν ἰδικόν του». Ἡ καρδιά ὅμως τοῦ Κωστή ἦταν ἤδη «φουσκωμένη» ἀπό τούς πολλούς ἐξευτελισμούς καί τίς ταπεινώσεις πού ἔβλεπε καθημερινά νά γίνονται εἰς βάρος

τῶν Ρωμιῶν ἀπό τούς Τούρκους εἰσβολεῖς. Ἀκολούθησε μεταξύ τους πάλι κατὰ τήν ὁποία ὁ Κωστής σκότωσε τόν Τοῦρκο. Μετά ἀπό αὐτό τό περιστατικό, ὁ Κωστής φεύγει μέ κατεύθυνση βορειοανατολική, ὅπου βρίσκει καταφύγιο στά ὄρη τῆς Στράντζας (Μικρός Αἶμος), κοντά στή Μαύρη Θάλασσα. Ἐκεῖ συγκροτεῖ ἔνοπλη ὁμάδα Θρακῶν ἀγωνιστῶν καί ξεκινᾷ λυσσώδη ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων.

Τό ἔνοπλο σῶμα τοῦ Κωστή Ἰγνάτογλου καταδίωκε συστηματικά Τουρκαλβανούς μεγαλογαιοκτήμονες καί ἀξιωματούχους πού αὐθαιρετοῦσαν εἰς βάρος τῶν φτωχῶν Χριστιανῶν ἀλλά καί Μουσουλμάνων σέ πόλεις καί χωριά τῆς Θράκης. Γιά τήν ἄμυνά τους, οἱ ἀγᾶδες διέθεταν εἰδικά ἔνοπλα σώματα ἀσφαλείας. Πολλά ἦταν τά τουρκικά ἀποσπάσματα τά ὁποῖα ἀποστέλλονταν πρὸς καταδίωξη τοῦ ἐνόπλου σώματος τοῦ Κωστή Ἰγνάτογλου. Ἀπό τά στρατιωτικά αὐτά ἀποσπάσματα, ἄλλα ἀποδεκατίζονταν, ἄλλα τρέπονταν σέ φυγή, ἐνῶ πολλά δέν προωθοῦνταν κἄν πρὸς συνάντησή τους μέ τό ἔνοπλο σῶμα τοῦ Ἰγνάτογλου. Ἡ σκοπευτική δεινότητα τοῦ Κωστή ἔμεινε παροιμιώδης. Οἱ Τοῦρκοι τόν ἀποκαλοῦσαν «Κιουτσιούκ Μοσκόβ», διότι ἔδινε τήν ἐντύπωση Ρώσου πολεμικοῦ ἀρχηγοῦ, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες τόν ὀνόμαζαν «Βοϊβόδα» γιά τήν ἀνδρεία του καί τήν προστασία πού παρεῖχε στὸν χειμαζόμενο Ἑλληνισμό τῆς θρακικῆς Μαύρης Θάλασσας.

Ὁ Κωστής Ἰγνάτογλου ἔδρασε ἐπὶ περίπου μία δεκαετία, χωρίς ποτέ νά προβεῖ σέ ληστεῖες καί ἄρπαγές περιουσιῶν, πρᾶγμα πού μαρτυρεῖ τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἥθους του. Λίγο μετά τή λήξη τοῦ Κριμαϊκοῦ Πολέμου, συνελήφθη μέ προδοσία ἀπὸ τούς Τούρκους. Τόν ὁδήγησαν στή γενέτειρά του Τσαντῶ, στήν πλατεία τῆς ὁποίας τόν ἀπαγχόνισαν.

Ὁ θρακικός Ἑλληνισμός τόσο τόν ἀγάπησε καί τόν θρήνησε ὥστε «τόν ἔκανε τραγούδι». Μία ἀπό τίς ὠραιότερες παραλλαγές εἶναι ἡ παρακάτω:

Πότε νάρθῃ ἡ ἄνοιξη, νάρθῃ τό καλοκαῖρι, Κωστή μου

Κωστή μου Τσάνταλη

Νά πρασινίσουν τά βουνά, νά λουλουδίση ὁ κάμπος

Δόσμε, νενέ μ' τό χέρι σου, πατέρα τήν εὐχή σου,

καί πές ποῦ δέν μέ γέννησες, καί δέν εἶμαι παιδί σου,

Νά βγάλω τά ποδήματα, νά ποδηθῶ τσαρούχια

Νά πάρω δίπλα τά βουνά καί δίπλα τά Μπαλκάνια

Νά βγάλω κλέφτικα σφυριά, νά μαζωχτοῦν οἱ κλέφτες,
Νά στήσω τό σπαθάκι μου, ποῖος θά τό πηδήση
κεῖνον θά βάλουν βόϊβοδα, κεῖνον θά βάλουν πρῶτο
Κι' ἡ μάνα του τόν ἔλεγε καί τόν παρακαλοῦσε:
Κωστῆ ν' ἀλλάξης ὄνομα, Κώστα νά μή σέ λένε,
θά λάβης Τούρκου μαχαιριά καί τούρκικο μαρτίνι
Καί τόν Κωστῆ τόν πιάσανε, πᾶνε νά τόν κρεμάσουν
Χίλιοι τόν πᾶν ἀπό μπροστά καί τρεῖς χιλιάδες πίσω
Καί ὁ Κωστῆς πηγαίν' μπροστά, σά μῆλο μαραμένο
Κι' ἡ μάνα του τούς ἔλεγε καί τούς παρακαλοῦσε
Σ' ὅλες τίς πόλεις τρέξετε, σ' ὅλους τούς κασαμπᾶδες
μά σ' Αὐδημιοῦ τόν κασαμπᾶ ἐκεῖ νά μήν τόν πᾶτε:
γιατ' εἶναι ἡ Ἀγάπη του, γιατ' εἶναι ἡ Καλή του.
Καί κεῖνοι τόν περάσανε κάτ' ἀπ' τά παραθύρια
Κι' ἐκείνη τόν μιλοῦσε

Ἐσύ σουν τό γιαλδίζι μου, ἐσύ εἶσαι— τό γιαλδίζι μ
μήδ' ἀπό χίλιους πιάνουσαν μηδ' ἀπό δύο χιλιάδες
καί τώρα πῶς καί πιάσθηκες μέ δύο μέ τρεῖς νομάτους;
— Ἀνάθεμα τά μάτια μου, πού μέ ἀποκοιμίσαν
καί ἦρθαν καί μέ πιάσανε μέ δύο μέ τρεῖς νομάτους.
Μουστάκι μου μπουρμά μπουρμά, φρύδια μου γαῖτανένια
πῶς θά δεχτῇτε τό σκοινί, πα στῆς ὀξειᾶς τόν κλῶνο;
Γιά διές σκοινί πά λιγδωθῇ, κλῶνος πού θά ραγίσῃ

ὡς τοῦ Κωστῆ μου τό κλωνί στή μαύρη γῆς θάγγίξη.

Παράλληλα μέ τήν ομάδα τοῦ Κωστῆ Ἰγνάτογλου, καί εἰδικά στήν περιοχή τῆς Τσαντῶς-Σηλυβρίας-Τυρολόης, ἔδρασε καί ἡ ἔνοπλη ομάδα τοῦ Παπάζογλου. Ἀπό τίς περιοχές τοῦ Διδυμοτείχου ὡς τήν Ἀδριανούπολη δροῦσαν οἱ ομάδες τοῦ Καπετάν Καραμπελα ³/₄πού ἐπίσης «ἔγινε τραγούδι»³/₄ καί ἀργότερα τῶν ὀπλαρχηγῶν Βαγγέλη Ματσιάνη καί Λάζου ἐνῶ στά ὄρη τῶν Γανοχώρων οἱ ἔνοπλες ομάδες τοῦ Καπετάν Στεφανῆ καί ἄλλων Θρακῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἐπανάστασης.

Κ. Παπαθανάση-Μουσιοπούλου, *Ἀπόηχοι παράδοσης καί Ἱστορίας*, ἐκδ. Πιτσίλος, Ἀθήνα, χ.χ.

Ἀπ. Εὐθυμιάδου, *Ἡ συμβολή τῆς Θράκης εἰς τούς ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνας τοῦ Ἑθνους*, ἐκδ. δ', Ἀλεξανδρούπολη 2005

Φ. Ἀποστολίδου, «Κωστῆς Ἰγνάτογλου», περιοδ. *Θρακικά* τ. 21, σ. 245

Χρ. Ζαφείρης, *Μνήμης Ὀδοιπορία, Ἀνατολική Θράκη*, ἐκδ. Ἐπίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008